

ἄτινα παρατίθενται ἐν ὑποσημειώσει (*) καὶ λέξεων τινων ἀρχαϊκωτέρων τοῦ προσήκοντος, αἰτινες δυσαρτέτως ταράττουσι τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου (**). ἡ δὲ στιχουργία του ἐπιμελὴς ἐν γένει, μελωδικὴ καὶ ἀβίαστος, πλουσίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουσα τὴν ὁμοιοκαταληξίαν, καὶ σπανίως πλημμυλοῦσα, ἰδίως δι' ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν ὁμοιοτελεῦτων. Τῶν ὀλίγων τούτων πλημμυλημάτων τὴν διόρθωσιν ὑπέδειξαν ἐν περιθώριῳ τοῦ ποιήματος καὶ συνιστῶσιν εἰς τὸν ποιητὴν οἱ κριταί, οὔτινες καὶ ἀπονέμουσιν εἰς αὐτὸν μὲν τὸ βραβεῖον τοῦ ἀγῶνος, εἰς δὲ τὸν ποιητὴν τοῦ Τραγουδιοῦ τοῦ χωριοῦ πρῶτον καὶ θερμότατον ἔπαινον.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1892.

ΟΙ ΚΡΙΤΑΙ

Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ἀθηναϊκὴ ἤχῃ

Ὡνομάζετο Ἀγανίκη Μαζαράκη.

Τὸ ὄνομα τοῦτο, ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῶν οἰκείων καὶ τῶν γνωρίμων τῆς ἐνταῦθα ἀξιοτίμου οἰκογενείας τοῦ ἀρχιάτρου κ. Μαζαράκη, δὲν ἦτο καὶ εἰς εὐρύτερον γνωστόν. Μόνον ἐσχάτως ἐγένετο δημόσιον καὶ σχεδὸν ἐπλήρωσε τὰς Ἀθήνας ὅτε, τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, ἡ ποιήτρια ἀπέθανε καὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῆς μετριοφροσύνης τῆς, τὴν ὅποιαν δὲν ἐδύνατο πλεόν νὰ ὑπερασπίσῃ, οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ φίλοι, καὶ ἔλαβον τὰ παρθενικά τῆς χειρόγραφα, καὶ ἔδωκαν ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς σαλπικιτάς δημοσιογράφους, καὶ ἐπληρώθησαν αἱ στήλαι τῶν ἐφημερίδων βιογραφίῳ, σκιαγραφίῳ, χαρακτηρισμῶν, ἐγκατεσπαρμένῳ μὲ στίχους. Πόσον εἶνε δικαιολογημένη ἡ φιλοδοξία συζύγου καὶ τέκνων, θελόντων νὰ καταστήσωσιν ὅσην τὸ δυνατόν γνωστοτέραν Ἐκείνην, ἥτις ζῶσα μὲν τοῖς καθίστα τὸν βίον εὐτυχῇ, θνήσκουσα δὲ τοῖς ἀφῆκε κληρονομίαν πολύτιμον ἔργων φιλολογικῶν, οἷον εἰς πλάκα χρυσοῦ, ἐφ' ἧς κατοπτρίζεται ἡ ἀγνή τῆς ψυχῆ καὶ ἀναλάμπουσιν ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ νοῦ τῆς καὶ τῆς καρδίας τῆς, ὡς ἐπικολλήματα ἐξ ἀδαμάντων!

Ἀλλ' εἶνε βέβαιον ὅτι κατὰ τῆς τάσεως ταύτης θὰ διεμαρτύρετο ἡ Ἀγανίκη Μαζαράκη, ἐὰν τῇ ἦτο δυνατόν. Ἐξ ὅλων τῆς τῶν προτερημάτων, — καὶ εἶχε τόσα πολλὰ ἡ ἑλληνικὴ λογία! — ἡ μετριοφροσύνη ἦτο τὸ ἰσχυρότερον· θὰ ὠχρία δὲ ἀπέναντί τῆς καὶ αὐτὸ τὸ παροιμιώδες ἔον, τὸ κεκρυμμένον μὲν ὑπὸ τὰ φυλλώματα, ἀλλὰ προκαλοῦν τοῦ παροδίου τὴν προσοχήν, διὰ τῆς ἐκείθεν ἐκπεμπομένης εὐδορίας. Ἡ Ἀγανίκη Μαζαράκη, οὐδενὸς ποτε ἐξήτησε νὰ κινήσῃ τὴν προσοχήν. Παρ' αὐτῇ ἡ μετριοφροσύνη προελάμβανε πλεόν διαστάσεις ἐλατ-

τώματος, ἦτο δὲ ἀπίστευτος καὶ πρωτοφανὴς ἡ συγκέντρωσις εἰς ἑαυτήν. Ἔσχον καὶ ἐγὼ τὴν εὐτυχίαν πρὸ τινων ἐτῶν νὰ τὴν γνωρίσω ἐπ' ὀλίγον. Τίποτε, οὔτε ἡ συνομιλία, οὔτε ἡ περιβολή, οὔτε οἱ τρόποι, οὔτε καὶ ἡ φυσιογνωμία τῆς μοὶ ἀπεκάλυψε τί εἶδους γυναῖκα εἶχον ἐνώπιόν μου. Καὶ ὅτι μὲν ἦτο πρότυπον συζύγου καὶ μητρὸς θὰ ἐδυνάμην εὐκόλως νὰ συμπεράνω, ἐκ τῶν ἀρετῶν τῶν συμπαθεστάτων τῆς τέκνων καὶ ἐκ τῆς ἁρμονίας τῆς ἐνούσης τὴν ζηλευτὴν ἀθηναϊκὴν οἰκογένειαν. Ἀλλὰ πῶθεν νὰ μαντεύσω τὰ ἄλλα, τὰ γενικώτερα καὶ σπανιώτερα χαρίσματα τῆς κύρης τῶν Αἰνιάων, τὴν μοναδικὴν μόρφωσιν, τὴν θερμὴν ἔμπνευσιν καὶ τὸ ἀκμαῖον καλλιτεχνικὸν αἶσθημα! Αὐτὰ τὰ ἡγνύουν καὶ ἄλλοι, πολλοὶ στενώτερον ἔμου γνωρίζαντες τὴν ἀγνωστον λογίαν καὶ ποιήτριαν.

Ἡ φλόξ, ἡ ὁποία ἐνώκει εἰς τὰ στήθη τῆς, ἦτο δι' αὐτὴν μυστικόν, τοῦ ὁποίου ὀλίγους, ὀλιγίστους ἐθεώρησεν ἀξιόους εἰς τὴν ζωὴν τῆς. Τὸ ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἀνέδιδον τὰ χεῖλη τῆς αὐθόρμητον ὡς τὸ τοῦ πτηνοῦ, δὲν ἤθελε νὰ βεβηλοῦται εἰς κοινὰς ἀκοάς· ἀλλ' οὔτε ἴσως καὶ τῶν ἐπιλέκτων τὸ ἐθεώρει ἀντάξιον. Ἐγραψε καὶ τὰ ἐφύλασσε εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν τῆς. Αὐτὸ ἐκράτησε ζηλοτύπως τὸ μυστικόν τῆς μέχρι τέλους· ὅταν δὲ ἡ κάτοχος καὶ φύλαξ τὸ ἐγκατέλειψεν, εὐρέθη αἶφνης πλήρες ποιημάτων καὶ πεζῶν, τὰ ὁποῖα ἐκείνη ἔγραψε διὰ νὰ γράφῃ, εἰς τοῦτο μόνον ἡ εὐτυχὴς κατορθώσασα νὰ περιορίσῃ ὅλην τὴν ὡς καλλιτέχνου ἱκανοποίησιν τῆς . . .

★

Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἄξιον περιεργίας. Παρ' ἡμῖν ὅσον εἶνε ἀπολύτως σπάνιον τὸ φαινόμενον γυναικείων ἐγκεφάλων καλλιεργημένων καὶ ἰδιοφυῶν, τὸσον ἀπεναντίας εἶνε κοινότατον τὸ θέαμα γυναικῶν σχετικῶς λογίων, παρὰ ταῖς ὁποῖαις ὅμως ὁ τύφος ἐπέχει ἀσυγκρίτως μεζιόντα θέσιν τῆς ἰδιοφυίας. Ἡ ἑλληνικὴ ἡ γνωρίζουσα ὁπωςδήποτε νὰ κρατήσῃ τὴν γραφίδα, φροντίζει μᾶλλον πῶς νὰ ἐπιδεινθῇ ἢ δι' ἀθορύβου καὶ εἰλικρινοῦς ἐργασίας νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐνδόμυχον αὐτῆς κλίσιν. Ἐκ τῶν γυναικῶν τῶν γραμμάτων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα φέρονται σήμερον ὑπὸ τῆς φήμης, ἀμφιβάλλω ἂν καὶ μία μόνη ὑπάρχῃ ἱκανὴ νὰ ἐργασθῇ ὅπως ἐνόει τὴν ἐργασίαν ἡ Ἀγανίκη Μαζαράκη. Ὅλοι ζητοῦσι διὰ τῆς ρακλάμας, καὶ ὅχι πάντοτε τῆς εὐσυνειδητοτέρας, τὴν Δόξαν, φαίνονται δὲ λησμονοῦσαι καθολοκληρίαν ὅτι ἐκείνων ἀπεναντίας ἀρέσκειται στέφουσα δι' ἀμαράντου στεφάνου τὸ μέτωπον ἡ δύστροπος Θεά, οἱ ὁποῖοι ἀγνωοῦσι καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τῆς. Δὲν θέλω νὰ ῥηθῶ ὅτι τὴν λήθην τοῦ στοιχειώδους τούτου πάσχουσι κατὰ μέγα μέρος καὶ οἱ ἄνδρες. Ἀλλὰ τούτων τὴν φιλοδοξίαν καλύπτει ὁπωςδήποτε τὸ εὐρωστότερον τάλαντον καὶ ἡ ἐπιεικὴς ἰδέα τοῦ ὅτι ἐξ αὐτοῦ ἀποζῶντες ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ το διακηρίσωσιν· ἐν ᾧ ἀπεναντίας αἱ γυναῖκες παρουσιάζονται ἀκόμη ὡς ἐρασιτέχναι, τὴν δὲ θερμὴν τῆς ἐπιδειξέως ἐπιθυμίαν εἶνε ἀνεπαρκεῖς νὰ ποικρύψωσιν οἱ ψυχροὶ στίχοι καὶ τάνούσια πεζογραφήματα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα συναντῶμεν συνήθως τὰ ὀνοματεπωνυμὰ των.

(*) Ἐτανύθη, τῷ ζητοῦσι, διακονίζουσι, ψηλαφεῖ, ὁμώσας. Ἀνορθογραφίαι τινὲς φαίνονται μᾶλλον ἀντιγραφικαὶ παραδρομαί.

(**) Οἶον: δακτύλος, ἐμινύριζε, φαύσει, μικκύλη, μήνιος, ἐκπαγλος, χλιδανός, ὀρωδεῖ, αἰγλήεις, κτλ.

Εἶδομεν πόσον ἦτο ἀπηλλαγμένη τῆς ματαιότητος ταύτης ἡ ποιητικὴ ψυχὴ τῆς Ἀγανίκης Μαζαράκη. Αὐτὴ δὲν ἦτο μόνον καλλιτέχνις, ὡς ἐννοοῦμεν σήμερον τὴν λέξιν· ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἄνθρωπος, τέλειος ὑπὸ τὴν ἐποψὶν ταύτην ἄνθρωπος, ὅτι μετὰ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἡσθάνετο ὁμοίως καὶ τὸ καλὸν καὶ διεκαίετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ το καλλιεργῇ καὶ νὰ το ἀπολαμβάνῃ. Ὅτι ἔγραφεν ἦτο ἐκχεΐλισις εἰλικρινῆς τῆς ψυχῆς καὶ συνεπλήρου οὕτως εἰπεῖν ἁρμονικώτατα τὸν βίον τῆς, ὁ ὁποῖος ἐν ποίημα ἦτο καὶ αὐτός, ἀποπνέον τὸ ἄρωμα τῆς ἀγνότητος, τῆς ἠθικότητος, τῆς εὐσεβείας, τὸ ὁποῖον ἀποπνέουσι καὶ ὅλα τὰ ὑπὸ τῆς χειρὸς τῆς γραφέντα ποιήματα. Ὑπὸ τὴν ἐποψὶν ταύτην νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ τα ἐξετάσῃ καὶ νὰ τἀνυψώσῃ μάλιστα ἡ κριτικὴ, ἀδιαφοροῦσα ἂν τυχὸν ἀπομακρύνωνται τῶν αὐστηρῶν ἀπαιτήσεων τῆς συγχρόνου Τέχνης, — ὡς ἐδυνήθημεν νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν ὀλίγων δημοσιευθέντων, — καὶ θεωροῦσα τὴν ἑλλειψίν ταύτην ὅχι ὁλῶς ἀνεξήγητον προκειμένου περὶ ἔργων γυναικός, ἡ ὁποία ἔγραφε δι' ἑαυτὴν καὶ ἡ ὁποία ἀπέιχε τοῦ ἐνεργοῦ φιλολογικοῦ βίου, οὔτε δημοσιεύουσα, οὔτε κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις ἀκούουσα, οὔτε ἐν τῷ τραχεῖ ἀγῶνι ἀποκτώσα τὴν πείραν ἐκείνην, ἡ ὁποία διὰ πάντα ἐργάτην νομίζεται ἀπαραίτητος.

Δὲν εἶνε ὦρα καὶ τόπος νὰ εἰπώμεν περὶ αὐτῆς περισσότερα. Ὅταν τῇ φιλοτίμῳ φροντίδι τῆς οἰκογενείας τῆς θὰ ἐκδοθῶσιν, ὡς ἐμάθομεν, εἰς ἓνα τόμον τὰ ἄριστα τῶν ἔργων τῆς, τότε θὰ δυνηθῶμεν ἴσως ἀναπαρστήσωμεν πιστοτέραν καὶ ζωηροτέραν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας τὴν τὸσον ἐνδιαφέρουσαν τῆς ποιητρίας εἰκόνα. Σήμερον ἡθελήσαμεν μόνον νἀντικαλήσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ ὄνομα Ἀγανίκη Μαζαράκη, μετὰ τῆς συμπαθείας μεθ' ἧς ἐπαναλαμβάνει αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου τῆς ἡ ἀθηναϊκὴ ἡχώ.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

ΚΟΡΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ¹

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ^α HANNAH LYNCH

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Χορὸς Ἀθηναίων παρθένων.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀφοῦ ἤναψε τὰ κηρία καὶ ἔδωκε εἰς τὴν ἀνεψιάν του τὸ ἰδικόν τῆς, ἤγγισε τὸν βραχίονα τοῦ ἀδελφοῦ του μυστηριωδῶς.

— Ἐλα νὰ καπνίσῃς μαζῇ μου ἐν σιγαρέτον προτοῦ νὰ πλαγιάσῃς. Ἐχω κάτι νὰ σοῦ εἰπῶ.

Ὁ Περικλῆς ἠκολούθησε τὸν ἀδελφόν του εἰς τὴν τραπεζαρίαν καὶ λαβὼν καπνὸν ἔκαμνε τὸ σιγαρέτον του, ἐνῶ ὁ Κωνσταντῖνος ἤναπτε τὴν λάμπαν.

— Εἴμεθα σύμφωνοι, Περικλῆ, ὑποθέτω, ὅτι εἶναι φρόνιμον νὰ ὑπανδρεύσωμεν τὴν Ἰναρίμην Ἀμέσως.

— Ἀμέσως! ἀνεφώνησεν ὁ Περικλῆς μετ' ὀνόματι.

— Διατί ὅχι;

— Δὲν συλλογίζεσαι ἀπὸ τί ἐπέρασε μόλις; Ἐφέρθη τόσον καλὰ. Δὲν μοῦ τὸ συγχωρεῖ ἡ συνειδήσις νὰ κάμω τόσον γρήγορα αὐτὸ τὸ ἄδικον εἰς τὸν ἄλλον ἐκείνον.

— Αἰσθηματικότητες τώρα! Ὁ κόσμος δὲν πηγαίνει ἐμπρὸς μετὰ τὰ αἰσθήματα! Προκειμένου περὶ ἀποκαταστάσεως, θὰ λάβωμεν τώρα εἰς σημείωσιν τί ἐπέρασε ἀπὸ τὴν φαντασίαν μιᾶς νέας κεφαλῆς; Σὲ βεβαιῶ, εἰσαί πλέον παιδί ἀπ' ἐκείνην! Μία νέα γλυκαίνεται μετὰ ἓνα νέον, χωρὶς νὰ τῆς τὸν ἐκλέξουν καὶ χωρὶς νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τῶν ἀνωτέρων τῆς· ἐὰν χρειασθῇ νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὴν ὀρεξίν τῆς, πρέπει ἄρά γε νὰ θεωρήσῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς ὡς θῦμα, καὶ ὡς δημίους τοὺς φυσικοὺς κηδεμόνας τῆς; Τί πράγματα εἶναι αὐτά; Μήπως εἴμεθα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου αἱ νέαι δὲν ἔχουν προστασίαν καὶ κάμνουν ὅ,τι τὰς καταίβῃ;

— Ποῖον ἔχεις ὑπ' ὄψιν, ἠρώτησεν ἡ σύγχως ὁ Περικλῆς, ἐπαναφέρον τὸν Κωνσταντῖνον ἐπὶ τὸ προκειμένον.

— Τὸν Ὀιδῶν.

— Τὸν δῆμαρχον! Τί λέγεις! Αὐτὸς εἶναι χηρευμένος καὶ ἔχει ἐπάνω κάτω τὴν ἡλικίαν μου.

— Καὶ τί με τοῦτο; Εἶναι πλούσιος, — ἔχει ἐπιρροήν, — ἡ Ἰναρίμη θὰ ἔχῃ ὅλα τ' ἀγαθὰ τῆς. Σοῦ ἔδειξα τὴν ὥραίαν οἰκοδομήν του μετὰ τὸ περιστύλιον, πλησίον εἰς τ' ἀνάκτορα. Ὅταν ἔχῃ κανεὶς νὰ προσφέρῃ τόσον λαμπράν κατοικίαν εἰς τὴν γυναῖκά του, ἡμπορεῖ καὶ αὐτὴ νὰ μὴ πολυμετρῇ τὰς ρυτίδας εἰς τὸ μέτωπον τοῦ ἀνδρός τῆς ἢ νὰ ἐξετάζῃ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του ἐὰν εἶναι ἄσπραι ἢ ξανθαί! Ὅλα εἶναι σχετικὰ, Περικλῆ, ἕως καὶ ἡ νεότης καὶ ἡ ὥραιότης. Ἐχεις χρήματα; τὰ ἔχεις ὅλα.

— Ἀλλ' ἔχεις κανὲν ἐνδόσιμον ὅτι ὁ Κύριος Ὀιδῶς σκέπτεται περὶ τῆς θυγατρὸς μου;

— Τὸ καλλίτερον ἀπ' ὅλα. Μοῦ τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος ἀπόψε.

Ὁ Περικλῆς ἐξιππάζθη καὶ ἐκύτταξεν ἀπορῶν τὸν ἀδελφόν του.

— Βλέπω ὅτι δὲν τὸ πιστεύεις, καὶ ὅμως εἶναι ἀληθέστατον, σὲ βεβαιῶ. Τὴν θαυμάζει, θέλει νὰ νυμφευθῇ, μετὰ ἠρώτησε περὶ προικὸς καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ τὴν ζητήσῃ εἰς γάμον.

— Εἶναι πλούσιος ἀναντιρρήτως, εἶπε βραδέως ὁ Περικλῆς, καὶ ἀνελογίζετο συγχρόνως ὅτι ὁ Λανέκ δὲν εἶπε λέξιν περὶ προικὸς. «Εἰς τὸν τόπον του, ἐσκέπτετο καθ' ἑαυτόν, ἀγοράζουσιν τὰς γυναῖκας, ἐδῶ ἀγοράζονται οἱ ἄνδρες. Ζήτημα ἐκτιμήσεως, ποῖα ἀπὸ τὰς δύο συναλλαγὰς εἶναι ἡ ἐντιμωτέρα.

— Συμφωνεῖς λοιπὸν νὰ ἰδῶ αὔριον τὸν Ὀϊ-